

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINACIJA

Uprava za financijsko upravljanje, unutarnju reviziju i nadzor
Sektor za harmonizaciju unutarnje revizije i financijske kontrole

BILTEN UNUTARNJIH REVIZORA U JAVNOM SEKTORU

BR. 7

BILTEN BR. 7., RUJAN 2013.

SADRŽAJ

1. AKTIVNOSTI U III. KVARTALU 2013.	4
1.1. Regulatora (propisi, upute, smjernice, odluke)	4
1.2. Aktualnosti	5
1.3. Izobrazba za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru	8
1.4. Kontinuirano stručno usavršavanje ovlaštenih unutarnjih revizora u javnom sektoru	8
1.5. Unutarnja revizija u sustavu EU fondova	13
1.6. Suradnja na državnoj i lokalnoj razini	14
1.7. Međunarodna suradnja i aktivnosti	15
1.7.1. Projekti	15
1.7.2. Konferencije, seminari, sastanci	16
2. KUTAK UNUTARNJIH REVIZORA	18
3. JESTE LI ZNALI?	32
4. NAJAVLJUJEMO	34
5. ZAVRŠNE NAPOMENE	34

Dragi čitatelji!

U ovom broju Biltena unutarnjih revizora u javnom sektoru za vas smo pripremili niz informacija o aktivnostima vezanim uz razvoj unutarnjih financijskih kontrola koje su obilježile protekli kvartal. Ovo je prilika za najavu i dijela planiranih aktivnosti do kraja godine.

Započinjemo s prikazom aktivnosti koje slijedom Zaključka Vlade Republike Hrvatske treba poduzeti radi otklanjanja slabosti u sustavu unutarnjih financijskih kontrola uočenih kroz Objedinjeno godišnje izvješće o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru Republike Hrvatske za 2012.

S obzirom da u narednom razdoblju predstoje aktivnosti pripreme i predaje izvješća o kontinuiranom stručnom usavršavanju (obrasca IKSU) dane su određene upute u vezi s njegovom pripremom.

Informiramo vas o tijeku provedbe horizontalnih i vertikalnih revizija, te radionicama održanim u sklopu međunarodnih projekata.

Želimo predstaviti radove naših kolega, unutarnjih revizora. Posebno izdvajamo pojašnjenje triju razina provjere kvalitete aktivnosti unutarnje revizije i novosti o donesenoj regulativi koje vam mogu biti korisne.

“Vrata” Biltena su otvorena i za objavljivanje vaših materijala, pa se ovim putem pozivaju svi zainteresirani za suradnju u Biltenu. Uz vašu suradnju, daljnji brojevi će nadamo se biti potpuniji i uređeniji.

S druge strane, svima onima koji su se već odazvali zahvaljujemo na doprinosu.

Svaka sugestija, pohvala ili kritika bit će dragocjena za poboljšanje kvalitete informiranja.

NAČELNICA SEKTORA

Marela Knežević

1. AKTIVNOSTI U III. KVARTALU 2013.

1.1. Regulatorna (propisi, upute, smjernice, odluke)

Objedinjeno godišnje izvješće o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru Republike Hrvatske za 2012.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 26. rujna 2013. godine Zaključkom (KLASA: 022-03/13-07/178, URBROJ: 50301-05/16-13-3) usvojila Objedinjeno godišnje izvješće o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru Republike Hrvatske za 2012.

Zaključkom su predviđene aktivnosti koje korisnici proračuna trebaju provesti radi otklanjanja određenih slabosti utvrđenih kroz izvješće.

1. Prema podacima iz izvješća, do kraja 2012. godine 40% korisnika proračuna koji su obveznici ustrojavanja unutarnje revizije istu nisu bili ustrojili (njih 122 od 296 koliki je bio ukupan broj obveznika ustrojavanja unutarnje revizije). Problem je i što u velikom broju korisnika proračuna na lokalnoj razini poslove unutarnje revizije obavlja jedan unutarnji revizor, čime se ne osigurava timski rad i kontrola kvalitete revizijskog rada. Stoga je potreban daljnji razvoj unutarnje revizije sukladno zakonskim i podzakonskim propisima koji uređuju unutarnju reviziju u javnom sektoru Republike Hrvatske.

2. Prema podacima iz izvješća, 50% neprovedenih preporuka unutarnje revizije odnosi se na preporuke kojima je istekao rok za provedbu (broj ukupno neprovedenih preporuka je 1 480, od toga su 763 preporuke kojima je istekao rok provedbe). Stoga će za preporuke unutarnje revizije koje nisu provedene prema planu djelovanja trebati utvrditi razloge neprovođenja i poduzeti aktivnosti u svrhu njihove provedbe odnosno ukoliko iste nije moguće provesti zbog određenih okolnosti navedeno treba usuglasiti na razini čelnika korisnika proračuna i unutarnje revizije, a ubuduće čelnik korisnika proračuna treba osigurati provedbu prihvaćenih preporuka unutarnje revizije u skladu s rokovima, kako je navedeno u planovima djelovanja.

3. Godišnje planove rada koji bi trebali služiti u svrhu daljnje operacionalizacije provedbe strateških ciljeva izrađuje 73% tijela državne uprave, a još je manji postotak onih koji aktivnosti iz godišnjeg plana rada povezuje sa strateškim planom i proračunom. U svrhu rješavanja navedenog problema Ministarstvo uprave u suradnji s Ministarstvom financija sastavit će uputu za izradu godišnjih planova rada.

4. Na lokalnoj razini strateško planiranje nije u dovoljnoj mjeri razvijeno (42%) te je isto potrebno podržati kroz usuglašavanje zakonodavnog okvira za regionalni razvoj i plana daljnjeg razvoja strateškog planiranja kako bi isti dosegao stupanj razvoja ostvaren na državnoj razini.

5. Zahtjevi za sve većim iznosima subvencija, pomoći i donacija od strane krajnjih korisnika proračuna nameću potrebu provedbe naknadne kontrole namjenskog trošenja proračunskih sredstava, koja proizlazi iz Upitnika o fiskalnoj odgovornosti (pitanje 25.2). U prethodnom razdoblju uspostavljene su kontrole na licu mjesta za sredstva EU (izvor 12 i 51), kao i pisane procedure i edukacija zaposlenika koji obavljaju poslove vezane uz projekte financirane sredstvima EU. Međutim, isti pristup u upravljanju nacionalnim sredstvima je izostao. Kako se nakon uspostave kontrola na licu mjesta ne bi dogodile nepravilnosti u provedbi istih osobe koje će obavljati kontrole na licu mjesta treba educirati.

6. S obzirom na činjenicu da su sredinom godine provedeni lokalni izbori te se dio novoizabranih čelnika tek upoznaje sa sustavom financijskog upravljanja i kontrola, unutarnjom revizijom i obvezom potpisivanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti za lokalne dužnosnike organizirat će se kraća edukacija na temu unutarnjih financijskih kontrola.

Spomenuti Zaključak Vlade Republike Hrvatske dostupan je na: <http://www.mfin.hr/hr/izvjescivanje-1-2-1>

Pravilnik o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna

Novi Pravilnik o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna objavljen je u Narodnim novinama br. 96/13. Njegovim stupanjem na snagu prešao je vrijediti Pravilnik o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna iz 2008. godine (Narodne novine br. 35/08). Služba za metodologiju i standarde pri Središnjoj harmonizacijskoj jedinici je na raspolaganju za konzultacije vezano uz usklađivanje načina uspostavljanja unutarnje revizije s kriterijima propisanim novim Pravilnikom.

1.2. Aktualnosti

Stjecanje međunarodnog certifikata CGAP-a (Certified Government Auditing Professional)

Sukladno Akcijskom planu razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru RH za razdoblje 2012.-2013. Središnja harmonizacijska jedinica i HIIR planiranju u siječnju 2014. godine organizirati radionicu za pripremu za polaganje ispita za stjecanje međunarodnog certifikata CGAP-a (Certified Government Auditing Professional).

Kako bi utvrdili interes za sudjelovanje na spomenutoj radionici i polaganje ispita za stjecanje certifikata CGAP, voditeljima unutarnje revizije je 10. rujna 2013. prosljeđena informacija o uvjetima za stjecanje certifikata, proceduri prijave i polaganju ispita, informacije o sadržaju ispita, troškovima i literaturi za polaganje ispita kao i internetske adrese gdje se detaljnije može informirati o istome te upitnik za iskazivanje interesa. Voditelji unutarnje revizije su primljenu informaciju trebali prosljeđiti ostalim zaposlenicima u jedinici unutarnje revizije.

Nakon pristiglih i obrađenih prijava Središnja harmonizacijska jedinica odlučila je produžiti rok do 15. listopada 2013. kako bi se eventualno prijavili oni kojima informacija nije pravovremeno prosljeđena. Cijena pripreme radionice ovisi o broju prijavljenih polaznika (tj. cijena je niža što je broj prijave veći).

Troškove sudjelovanja na pripremnoj radionici i troškove polaganja ispita snosi kandidat.

Detalji svega navedenog objavljeni su na internet stranici:

<http://www.mfin.hr/hr/novosti/produzenje-roka-za-iskaz-interesa-za-pripremnu-radionicu-i-polaganje-ispita>

Provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna

Temeljem članka 35. Zakona o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru (Narodne novine br. [141/06](#)) i članka 14. Pravilnika o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna (Narodne novine br. [96/13](#)), Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija obavlja povremenu provjeru kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna pregledom cjelovitog obavljanja poslova unutarnje revizije.

Cilj provjere kvalitete je utvrditi stanje sustava unutarnje revizije kod korisnika proračuna i ocijeniti razinu usklađenosti aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna sa zakonima i drugim propisima koji uređuju unutarnju reviziju u Republici Hrvatskoj te metodologijom rada koju izrađuje Središnja harmonizacijska jedinica.

Osim ocjene spomenute razine usklađenosti, prikupljene informacije će Središnja harmonizacijska jedinica koristiti za poboljšanje metodologije i standarda rada unutarnje revizije.

Povremena provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna obaviti će se prema Godišnjem planu za obavljanje povremene provjere kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna u 2013. (KLASA: 043-01/13-01/1576, URBROJ: 513-08-03-13-2 od 30. kolovoza 2013.).

U 2013. godini obaviti će se provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, Primorsko-goranske županije, Grada Karlovca i Ureda Vlade Republike Hrvatske za unutarnju reviziju.

Informacije o planiranim provjerama kvalitete objavljuvat će se na internet stranici: <http://www.mfin.hr/hr/provjera-kvalitete>

Unutarnje revizije koje su inicirane s razine Vijeća za unutarnju financijsku kontrolu u javnom sektoru

U rujnu 2013. započeta je revizija procesa centralizirane javne nabave u sustavu zdravstva. Revizija se provodi u Ministarstvu zdravlja, Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, kliničkim bolničkim centarima Zagreb, Rijeka i Split te Kliničkom bolničkom centru Sestre milosrdnice, Zagreb.

U tijeku je i revizija procesa dodjele koncesija nad pomorskim dobrom u koju je uključeno Ministarstvo financija, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Primorsko-goranska županija, Zadarska županija, Šibensko-kninska županija, Splitsko-dalmatinska županija, Dubrovačko-neretvanska županija i FINA.

Za svaku od revizija imenovana je radna skupina za pripremu i koordinaciju obavljanja revizije radi ujednačenog pristupa prilikom obavljanja revizije i provedbe Akcijskog plana. Radna skupina izradila je predložak uvodne izjave. Članovi Radne skupine pokazali su visoku razinu poznavanja problematike koja je predmet revizije i dali značajan doprinos u rješavanju pitanja koja su se nametala u fazi pripreme za provedbu revizije.

Revizije se trebaju provesti do kraja listopada 2013.

1.3. Izobrazba za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru

Održani ispiti

Središnja harmonizacijska jedinica je sukladno Naputku o provođenju stručne izobrazbe i polaganju ispita za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru (KLASA: 043-01/10-01/208, UR-BROJ: 513-10/10-1 od 31. svibnja 2010.) u sklopu Programa stručne izobrazbe za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru organizirala i provela:

- usmeni ispit za kandidate koji su završili teoretski i praktični dio izobrazbe
  - 5. srpnja 2013. (7 kandidata)
  - 13. rujna 2013. (6 kandidata)

Izobrazba u tijeku

U rujnu 2013. je završena teoretska izobrazba u sklopu Programa stručne izobrazbe za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru, za 23. grupu (22 kandidata).

Novi ciklus izobrazbe

Novi ciklus izobrazbe za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru, za 24. grupu kandidata početak će 11. studenoga 2013. Prijave se primaju do 21. listopada 2013.

Detalje možete pročitati na: <http://www.mfin.hr/hr/novosti/novi-ciklus-izobrazbe-za-zvanje-ovlastenoga-unutarnjeg-revizora-u-javnom-se>

1.4. Kontinuirano stručno usavršavanje ovlaštenih unutarnjih revizora u javnom sektoru

Izborni moduli i radionice

U svrhu kontinuiranog stručnog usavršavanja ovlaštenih unutarnjih revizora u javnom sektoru u razdoblju od srpnja do rujna 2013. održane su sljedeće radionice i izborni moduli:

Rb.	Naziv	Termini održavanja u 2013.	Broj sudionika
	Radionice		
1.	PRAKTIČNI PRIMJERI KONTROLNIH AKTIVNOSTI U PRORAČUNSKIM PROCESIMA	5. srpnja	23
		20. rujna	21
	Izborni modul		
2.	UNUTARNJA REVIZIJA PROGRAMA I PROJEKATA KOJE FINANCIRA EU	25.-27. rujna	9
	Ukupno	3 termina	53

Izvešće o kontinuiranom stručnom usavršavanju za 2013.

U prošlom broju Biltena pisali smo o rezultatima analize izvješća o kontinuiranom stručnom usavršavanju za 2012. godinu. U ovom broju nastavljamo temu s naglaskom kako pravilno ispuniti Izvešće o kontinuiranom stručnom usavršavanju (obrazac IKSU) za 2013.

Naime, iako Naputak o kontinuiranom stručnom usavršavanju unutarnjih revizora u javnom sektoru ([link: http://www.mfin.hr/adminmax/docs/NAPUTAK-strucno_usavsavanje_UR.pdf](http://www.mfin.hr/adminmax/docs/NAPUTAK-strucno_usavsavanje_UR.pdf)) navodi prihvatljive vrste i područja kontinuiranog usavršavanja, uočeni su određeni nedostaci dostavljenih obrazaca IKSU za 2012.

Kako bismo vam olakšali ispunjavanje obrasca IKSU za 2013. godinu u nastavku navodimo primjere područja koja nisu prihvatljiva za bodovanje kao i primjer dobro ispunjenog IKSU obrasca.

Kod kontrole obrazaca IKSU Središnja harmonizacijska jedinica ne uzima u obzir bodove iskazane kako slijedi:

- certifikat Ministarstva financija za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u Republici Hrvatskoj (jer je isti uvjet)*
- certifikati koje izdaje SAFU-a za program izobrazbe npr. Financijsko upravljanje i kontrola EU fondova ne može se bodovati kao "certifikati koje izdaju institucije i strukovna udruženja..." već se boduje kao "sudjelovanje na seminarima, konferencijama, radionicama-PASIVNO"*

- isto kao prethodno navedeno, certifikate za sudjelovanje na jednodnevnim ili dvodnevnim radionicama (koji se izdaju kao potvrda o sudjelovanju) ne može se bodovati kao “certifikati koje izdaju institucije i strukovna udruženja...” već isto ide pod “sudjelovanje na seminarima, konferencijama, radionicama-PASIVNO”
- sudjelovanje na seminarima, konferencijama, radionicama u svojstvu polaznika ne boduje se kao AKTIVNO, već kao PASIVNO (kao AKTIVNO se boduje sudjelovanje u svojstvu predavača)
- isto kao prethodno, sudjelovanje na sastancima unutarnje revizije koje organizira SHJ ne boduje se kao AKTIVNO, osim ako niste uključeni u izlaganje određene teme
- pohađanje tečaja stranog jezika.

U nastavku dajemo primjer dobro ispunjenog IKSU-a:

A. Podaci o unutarnjem revizoru

1. Ime i prezime	Ivan Ivić
2. Klasa i urbroj stručnog ovlaštenja:	Klasa: Urbroj:
3. Zaposlen u:	<Puni naziv institucije>
4. Adresa i poštanski broj:	<Adresa>, 10000 Zagreb
5. ustrojstvena jedinica:	Služba za unutarnju reviziju
6. Radno mjesto:	Voditelj službe za unutarnju reviziju
7. Telefon:	01/xxx-yyyy
8. E-mail:	ivan.ivic@xy.hr
9. Prijavljujem status	☒ aktivni unutarnji revizor—I. kategorija ☐ aktivni unutarnji revizor—II. kategorija ☐ aktivni unutarnji revizor—II. kategorija

B. Podaci o kontinuiranom stručnom usavršavanju za 2013. god.

RB	Vrste kontinuiranog stručnog usavršavanja	Organizator	Datum/trajanje lokacije	Broj bodova
1.	Obavljanje unutarnje revizije prema propisanoj metodologiji			
1.1.	Revizija procesa evidencije osobnih zaduženja materijal-	<Naziv institucije>	3.6.2013.- 14.8.2013.	7
1.2.	Revizija proseca službenih vozila	<Naziv institucije>	15.3.2013.– 28.6. 2013.	7
1.3.	Revizija IT projekata	<Naziv institucije>	20.2.2013.- 5.4.2013.	7
1.4.	Revizija okvirnih sporazuma u javnoj nabavi	<Naziv institucije>	5.3.2013.-3.6.2013.	7
2.	Formalno stručno usavršavanje			
2.1.	Poslijediplomski doktorski studij iz područja unutarnje revizije, finan. upravljanja i dr.			
2.1.1.	PDS Revizija	Ekonomski fakultet Zagreb	<Datum obrane rada>	40
2.2.	Poslijediplomski znanstveni i stručni studij iz područja unutarnje revizije, finan. upravljanja i dr. relevantnih područja			
2.2.1.	Financijsko izvještavanje, revizija i analiza	Ekonomski fakultet Zagreb	<Datum obrane rada>	30
2.3.	Sudjelovanje na seminarima, konferencijama, radionicama u organizaciji međunarodnih i nacionalnih			
2.3.1.	Pasivno usavršavanje: Radionica "Revizija procesa odobravanja, likvidiranja i evidentiranja knjigovodstvene dokumentacije	Ministarstvo financija SHJ	7.6.2013., 9:00- 16:00	7
3.	Mentoriranje unutarnjih revizora prema propisanoj metodologiji			
3.1.	Revizija davanja u zakup poslovnih prostora, kandidat Perica Perić	<Naziv institucije u kojoj je kandidat obavio reviziju>	<Datum konačnog revizorskog izvješća>	7
4.	Certifikati međunarodnih institucija i strukovnih udruženja....			
4.1.	Javna nabava	Delloite Academy, Velika Britanija	<Datum izdavanja certifikata>	10

RB	Vrste kontinuiranog stručnog usavršavanja	Organizator	Datum/trajanje lokacije	Broj bodova
5.	Certifikati koje izdaju institucije i strukovna udruženja u Republici Hrvatskoj			
5.1.	Certifikat za internog auditora ISO 9001:2008	TÜV Croatia d.o.o.	<Datum izdavanja certifikata>	10
6.	Objavljivanje radova, članka u stručnim časopisima i publikacijama			
6.1.	<Naslov članka>	Institut za inovacije	Zbornik radova svibanj 2012., 1 stranica, jednostruki prored	2
7.	Sudjelovanje u studijskim posjetima u cilju razmjene iskustva			
7.1.	Studijsko putovanje, Pariz; "Study Visit on Internal Audit in the food safety area"	TAIEX, Pariz	20.5.2013.-24.5.2013. Ministarstvo poljoprivrede	5
8.	Razni programi samoučenja			
8.1.	Osobni razvoj u poslovnoj komunikaciji	Verlag Dashoffer d.o.o.	26.7.2013.	5
9.	Sudjelovanje na sastancima unutarnje revizije koje organizira SHJ			
9.1.	Pasivno sudjelovanje	Ministarstvo financija SHJ	17.7.2013.	2
10.	Razvoj metodologije rada unutarnje revizije			
10.1.	Član radne skupine za pripremu i koordinaciju obavljanja vertikalne revizije procesa...	Ministarstvo financija SHJ	<Datum početka i završetka aktivnosti>	10
10.2.	Sudjelovanje u izradi <dokumenta>	Ministarstvo financija SHJ	<Datum početka i završetka aktivnosti>	10
10.3.	Član povjerenstva za ispit	Ministarstvo financija SHJ	<Datum ispita>	10
11.	Vanjska procjena kvalitete rada unutarnje revizije			
11.1.	Odluka o imenovanju osoba za provjeru kvalitete...	Ministarstvo financija SHJ	<Datum početka i završetka aktivnosti>, 20 sati rada	20

UKUPNO

196

Također, skrećemo pažnju kako Središnja harmonizacijska jedinica u slučajevima kada unutarnji revizor ostvari veći broj bodova za određenu vrstu kontinuiranog stručnog usavršavanja od maksimalnog broja bodova po vrsti/godišnje koji se uzima u obzir prema Naputku, za potrebe kategoriziranja uzima u obzir maksimalni broj bodova po vrsti/godišnje. Primjerice, ako je za "sudjelovanje na seminarima, konferencijama, radionicama-PASIVNO" ostvareno 35 bodova za potrebe kategoriziranja uzima se do 21 boda.

Naime, kroz obrazac IKSU za vrstu kontinuiranog stručnog usavršavanja za koju je ostvareno više od maksimalnog broja bodova po vrsti/godišnje unosi se samo broj do toga maksimuma (umjesto da se nabraja svih 5 radionica=35 bodova, treba nabrojati samo 3=21 bod). Cjelovitu evidenciju po vrstama kontinuiranog stručnog usavršavanja, naravno trebalo bi voditi na razini unutarnje revizije.

IKSU obrazac ispunjava i potpisuje unutarnji revizor, a odobrava voditelj jedinice za unutarnju reviziju.

IKSU obrazac za 2013. treba predati Središnjoj harmonizacijskoj jedinici najkasnije do 15. siječnja 2014. putem fax-a na br. 4585-903 ili skenirano na e-mail adresu shj@mfin.hr.

I za kraj, savjetujemo vam izradu plana izobrazbe i vođenje evidencije o pohađanju seminara, radionica i konferencija (kao i ostalih vrsta kontinuiranog stručnog usavršavanja) tijekom cijele godine.

1.5. Unutarnja revizija u sustavu EU fondova

Tematske revizije EU fondova u 2013. godini

U 29 institucija u tijeku je provedba revizije horizontalnih funkcija koje predstavljaju podršku provedbi projekata iz programa IPA I, II, III i IV – revizije horizontalnih funkcija javne nabave i tehničkih službi za koju Središnja harmonizacijska jedinica obavlja koordinacijske aktivnosti koje se odnose na pripremu obavljanja revizije.

S obzirom da je poslovni proces koji je predmet revizije različit ovisno o instituciji koja provodi reviziju, radna skupina je tijekom pripremnih sastanaka vezanih uz obavljanje predmetne revizije pripremila različite predloške uvodnih izjava i upitnika za Tijela nadležna za operativni program i Tijela nadležna za prioritet/mjeru te za Provedbena tijela.

Predložci uvodnih izvjava i upitnika za unutarnje kontrole prosljeđeni su unutarnjim revizorima 3. rujna 2013., a dostava konačnih izvješća čelnicima, odnosno nadležnim osobama za upravljanje projektima u njihovim institucijama (voditeljima programa) očekuje se 28. listopada 2013. Unutarnji revizori u tijelima nadležnim za pojedini operativni program dužni su u prosincu izraditi Objedinjena izvješća o reviziji horizontalnih funkcija javne nabave i tehničkih službi (IPA I, II, III, i IV) na temelju dostavljenih pojedinačnih revizorskih izvješća iz institucija unutar operativne strukture te, sukladno Akcijskom planu, dostaviti ista Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje.

1.6. Suradnja na državnoj i lokalnoj razini

Suradnja s Državnim uredom za reviziju

Središnja harmonizacijska jedinica i Državni ured za reviziju održali su redoviti kvartalni sastanak 30. rujna 2013. i tom prilikom razgovaralo se o provjeri kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna te o horizontalnim i vertikalnim revizijama koje bi mogle uzeti u obzir za provedbu u 2014. godini.

Suradnja s Agencijom za reviziju sustava provedbe programa Europske unije

U okviru Twinning projekta „Jačanje administrativnih kapaciteta ARPA-e za reviziju sustava programa Europske unije za reviziju kohezijskih, poljoprivrednih i ribarskih instrumenta“ koji se provodi u Agenciji, tijekom rujna održana je dvodnevna radionica. Tema radionice bila je „Proces revizije u Europskom fondu za ribarstvo“. Održane prezentacije bazirale su se na teoretskim i praktičnim prikazima revizija sustava i revizija operacija. U okviru suradnje ARPA-e i unutarnje revizije, osim zaposlenika Agencije na radionici su sudjelovali unutarnji revizori iz institucija nadležnih za područje ribarstva te predstavnici Središnje harmonizacijske jedinice.

Suradnja s Državnom riznicom

Provedena je analiza funkcioniranja sustava financijskog upravljanja i kontrola kod svih obveznika dostave Izjave o fiskalnoj odgovornosti koji su sukladno članku 12. Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila bili u obvezi Izjavu dostaviti Ministarstvu financija. Na državnoj razini su to ministarstva i druga državna tijela razine razdjela organizacijske klasifikacije, a na lokalnoj razini obveznici su županije, gradovi i općine.

1.7. Međunarodna suradnja i aktivnosti

1.7.1. Projekti

Bilateralna suradnja Središnje harmonizacijske jedinice Republike Hrvatske sa Središnjom harmonizacijskom jedinicom Crne Gore

Sukladno Memorandumu o suglasnosti između Ministarstva financija Republike Hrvatske i Ministarstva financija Crne Gore o tehničkoj suradnji u području unutarnje financijske kontrole za razdoblje 2013. – 2014., predstavnici Središnje harmonizacijske jedinice Republike Hrvatske posjetili su 17. i 18. rujna 2013. Središnju harmonizacijsku jedinicu Crne Gore.

Cilj posjeta bio je prenošenje hrvatskih iskustava u području unutarnjih financijskih kontrola te pružanje podrške daljnjem razvoju navedenog sustava u Crnoj Gori.

Prenijeta su hrvatska iskustva iz pregovora za ulazak u EU unutar poglavlja 32 „Financijski nadzor“, a vezano uz razvoj sustava unutarnjih financijskih kontrola. Također su predstavljeni projekti Središnje harmonizacijske jedinice financirani iz sredstava EU, čija je provedba pomogla razvoju sustava unutarnjih financijskih kontrola te zatvaranju poglavlja 32.

Isto tako, predstavnici Središnje harmonizacijske jedinice Crne Gore upoznati su s praktičnim iskustvima iz područja pripreme i provedbe horizontalnih revizija EU fondova te s procesom izvješćivanja o rezultatima istih i provedbom praćenja danih preporuka.

S predstavnicima Središnje harmonizacijske jedinice Crne Gore razgovaralo se o njihovoj ulozi u razvoju financijskog upravljanja i kontrola, a za predstavnike ministarstava održan je seminar u vezi naučnih lekcija i prakse Republike Hrvatske u razvoju financijskog upravljanja i kontrola, s naglaskom na strateško planiranje i povezivanje s proračunom, razvoj upravljačke odgovornosti, upravljanje rizicima, te upravljačko i troškovno računovodstvo.

Predstavnici Središnje harmonizacijske jedinice Crne Gore posjet su ocijenili izuzetno korisnim te su iskazali interes za nastavkom bilateralne suradnje tijekom 2014. godine sukladno potpisanom Memorandumu.

1.7.2. Konferencije, seminari, sastanci

Seminar „Upravljanje nepravilnostima i prijevarama u okviru strukturnih instrumenata – Nova nacionalna strategija u borbi protiv prijevara u području zaštite financijskih interesa Europske unije“

Dana 30. kolovoza i 13. rujna 2013. održan je dvodnevni seminar na temu upravljanja nepravilnostima i prijevarama u okviru strukturnih instrumenata. Seminar je održan u okviru Twinning light projekta “Further Enhancing the Functioning of Croatian AFCOS System with the Aim of Efficient Protection of EU Financial Interests” koji se provodi u Samostalnoj službi za suzbijanje nepravilnosti i prijevarama. Govornici su bili stručnjaci iz Litve angažirani na navedenom projektu.

Na seminaru je predstavljen sustav upravljanja nepravilnostima i prijevarama u okviru strukturnih instrumenata koji se razlikuje od sadašnjeg sustava u okviru IPA programa. Uz pomoć partnera iz Litve, u tijeku je izrada Smjernica za sprječavanje, otkrivanje, izvješćivanje i postupanje s nepravilnostima vezano uz korištenje strukturnih instrumenata, koje moraju biti završene do kraja studenog 2013. Smjernice će biti prilagođene pravilnicima za strukturne fondove, te će predstavljati temelj za izradu internih procedura o upravljanju nepravilnostima i prijevarama u institucijama koje upravljaju sredstvima iz strukturnih instrumenata.

Suradnja u okviru PEM PAL-a

U razdoblju od 24. do 28. rujna 2013. u St. Petersburgu, Rusija, održane su dvije radionice u okviru PEM PAL zajednice prakse unutarnje revizije na temu procjene rizika i odnosa unutarnje revizije, vanjske revizije i financijske inspekcije.

Cilj radionice na temu procjene rizika bio je definirati glavna područja koja će biti obuhvaćena vodičem za procjenu rizika; identificirati pojam „revizorskog univerzuma“ i s time povezane rizike; identificirati specifične rizike, način mjerenja navedenih rizika i područja visokih rizika koja će biti u fokusu revizorskih aktivnosti, te izrada strateških i godišnjih planova unutarnje revizije koji se temelje na rizicima.

Naglašena je razlika u definiranju pojma upravljanja rizicima koji je sastavni dio unutarnjih kontrola, te je istaknuto da je odgovornost za uspostavu upravljanja rizicima na rukovodećoj strukturi unutar institucije. Međutim, kada govorimo o upravljanju rizicima u okvirima unutarnje revizije, istaknuto je da je navedeno dio planiranja i smatra se procesom kada revizori uzimaju u obzir i pojedinačne događaje i rizike i prilike koje isti predstavljaju, kao i rizične faktore koji ukazuju na područja najvišeg rizika.

Revizorski standardi postavljaju zahtjev prema revizoru da procjenjuje rizike koji utječu na postizanje ciljeva organizacije čak i u slučaju kada rukovodstvo to isto ne provodi.

„Revizorski univerzum“ predstavljen je kao pojam koji se odnosi na sva područja koja mogu biti temelj za provođenje revizije, a to su područja djelovanja odnosno aktivnosti svake pojedine organizacije, te sustavi ili procesi koji mogu biti zasebno revidirani. Istaknuto je da područja koja se revidiraju moraju biti dovoljno velika kako bi opravdali provođenje revizije, a s druge strane uzorak revidiranog područja mora biti adekvatan za provođenje revizije, odnosno dovoljno operabilan.

U svrhu lakšeg i sustavnog praćenja i upravljanja rizicima, potrebno ih je kategorizirati prema organizacijskoj strukturi, zajedničkim procesima, lokaciji, operativnim programima ili uslugama. Ukoliko rukovodeća struktura nema uspostavljeno upravljanje rizicima („entity risk management“), unutarnja revizija mora sama obaviti procjenu rizika služeći se pritom operativnim planovima, ranijim izvješćima unutarnje ili vanjske revizije, godišnjim izvješćima organizacije i sličnim vanjskim izvješćima o radu organizacije. Procjena rizika provodi se utvrđivanjem učinka i vjerojatnosti rizika. Način na koji će se odrediti koji su rizici važniji od drugih je putem određivanja faktora rizika, odnosno dodjeljivanjem važnosti rizika na temelju npr. utjecaja na proračun organizacije, utjecaja na kontrolno okruženje, određivanjem osjetljivosti na ugled organizacije, utjecajem na povjerenje u rukovodeću strukturu i sl.

Na temelju procjene rizika unutarnja revizija će izraditi strateški i godišnji plan revizije koji je rezultat procjene revizora o sustavu, aktivnostima i programima koji trebaju biti predmet revizije, te na taj način pružiti rukovodstvu potvrdu o učinkovitosti unutarnjih kontrola.

Vezano uz radionicu o odnosu unutarnje revizije, vanjske revizije i financijske kontrole, na samom početku su predstavljeni konsolidirani podaci upitnika koje su zemlje sudionika radionice bile obvezne ispuniti prije samog prisustvovanja radionici, te su sudionici bili upoznati s načinom uspostave navedene tri funkcije, njihovim odnosima te regulatornim zakonodavnim okvirom, područjima djelovanja i problemima s kojima se susreću u obavljanju svojih aktivnosti u svakoj od zemalja. Predstavnici Moldove su izložili svoj primjer funkcioniranja i odnosa unutarnje revizije, vanjske revizije i financijske inspekcije, a na kraju radionice su raspravljani prijedlozi budućih tema za obradu.

2. KUTAK UNUTARNJIH REVIZORA

Autor teksta: mr.sc. Hrvoje Spremić, unutarnji revizor, Zračna luka Dubrovnik

Uloga sustava unutarnjih kontrola i unutarnje revizije u unaprjeđenju kvalitete procesa upravljanja društva od javnog interesa

Funkcionalan sustav unutarnjih kontrola kao preduvjet dobrog upravljanja i poslovanja društva

Razni korporativni skandali, otkrivene pogreške i prijave su poljuljali poslovni svijet te nanijeli nesagledive štete prvenstveno američkom, a posljedično i svjetskom gospodarstvu. Također, narušena je i funkcija revizije kao neovisne i objektivne grane te su se nakon velikog globalnog skandala i propasti Enron-a mogli vidjeti napisi u novinama poput Wall Street Journal-u 'Kome se može vjerovati ako ne revizorima' ili u Business Week-u 'Krah poslovnog svijeta – ovo nije jedna trula jabuka, ovo je naznaka da je cijeli poslovni svijet trul'. Pojavila se grozničava sumnja da su sva društva i njihovi revizori podložni malverzacijama na tržištu kapitala te se izgubila vjera u dotad uhodani poslovni svijet i sustav, a počelo je prevladavati mišljenje da u poslovnom svijetu vlada nezapamćena pohlepa koja dovodi do bankrota i propasti mnogih korporacija.

S ciljem sprječavanja daljnjih skandala, pogrešaka i prijevara u modernom poslovanju društava uvidjelo se da se sve veća pozornost treba obratiti oblikovanju i implementaciji adekvatnog sustava unutarnjih kontrola čime će se mogućnost pogreške i prijave svesti na minimum. Pri tome je odgovornost za oblikovanje i implementaciju sustava unutarnjih kontrola prije svega zadaća Uprave i najviših slojeva menadžmenta društva budući da je upravo adekvatno uspostavljen sustav unutarnjih kontrola preduvjet učinkovitog i ekonomičnog poslovanja.

Jedan od najznačajnijih koraka prilikom oblikovanja sustava unutarnjih kontrola je provedba dubinskog snimanja poslovnih procesa te uspostavljanje knjige poslovnih procesa društva čime će se utvrditi jasan tijek ključnih poslovnih procesa unutar društva, potreban broj izvršitelja za pojedine kontrolne aktivnosti te imati jasnu sliku potrebne stručne spremljene snage s ciljem optimiziranja poslovanja. Također, prilikom oblikovanja sustava unutarnjih kontrola potrebno je razumjeti kontrolno okruženje u kojem društvo posluje, uspostaviti procedure upravljanja rizicima kojima je društvo izloženo, kontrolne mehanizme za smanjivanje tih rizika na optimalnu razinu, uspostaviti adekvatan komunikacijski kanal unutar društva te kontinuiran nadzor sustava unutarnjih kontrola.

Sustav unutarnjih kontrola možemo opisati kao defanzivni, obrambeni mehanizam društva koji mu pomaže da odbije i ukloni neželjeni utjecaj kako van tako i unutar društva te da uspostavi pravila ponašanja koja će na isti način vrijediti za sve zaposlenike unutar društva.

Uloga unutarnje revizije u unaprjeđenju sustava unutarnjih kontrola te podizanja kvalitete upravljanja poslovanjem društva

Jednom uspostavljen sustav unutarnjih kontrola potrebno je kontinuirano nadzirati i prilagođavati rastućim potrebama društva. Prilikom naglog rasta društva događa se da se sustav unutarnjih kontrola ne unaprjeđuje na isti način, već zaostaje za rastućim potrebama društva. Kako bi se spriječio razvoj takvih događaja, društvo treba uspostaviti nadzorne aktivnosti te sustavno provoditi reviziju sustava unutarnjih kontrola pri čemu menadžment društva treba imati visoku kontrolnu osviještenost te preporuke revizije sustava unutarnjih kontrola doživljavati kao preporuke za poboljšanje upravljanjem društva i podizanjem kvalitete poslovanja.

Sigurno jedna od najkontinuiranijih i najučestalijih revizija sustava unutarnjih kontrola je vezana uz aktivnosti provedbe unutarnje revizije društva.

Osnovna zadaća unutarnje revizije u modernom poslovanju društva je razumijevanje i ocjenjivanje svih dijelova informacijsko-poslovnog sustava društva te davanje preporuka za njegovo daljnje unaprjeđenje. Pri tome unutarnja revizija predstavlja savjetodavnu funkciju menadžmentu društva, ukazujući na potencijalna poboljšanja unutar poslovnih procesa, učinkovitiju i efikasniju upotrebu ljudskih i ostalih resursa, transparentnije rukovanje imovinom društva, zaštitu imovine od oštećenja i nestručnog rukovanja te prije svega, minimiziranje mogućih pogrešaka i prijevvara putem uvođenja adekvatnih kontrolnih mehanizama.

Također, unutarnja revizija utvrđuje i pouzdanost, točnost i cjelovitost informacija koje kolaju unutar društva, kako financijskih tako i operativnih, a koje služe kao podloga za donošenje odluka i smjernica kojima društvo razvija svoje strateške ciljeve. Provjerene informacije od strane neovisnih revizora služe kao temelj upravljačke aktivnosti društvom, a na osnovu kojih se provodi adekvatno planiranje, uspostavljanje organizacijske strukture, upravljanje ljudskim potencijalima, upravljanje imovinom društva te uspostavom adekvatnog sustava unutarnjih kontrola i upravljanjem svim ključnim poslovnim procesima.

Dakle, uloga unutarnje revizije, kao i njezin utjecaj na poboljšanje kvalitete upravljanja društvom može se svesti na nekoliko ključnih čimbenika:

- *unutarnja revizija je savjetodavna funkcija menadžmenta društva s ciljem davanja preporuka za unaprjeđenje poslovanja i efikasnije i učinkovitije funkcioniranje poslovnih procesa,*
- *unutarnja revizija utvrđuje točnost, pouzdanost i cjelovitost informacija koje kolaju unutar društva, a koje su temelj za donošenje poslovnih odluka,*
- *provjerava i ocjenjuje cjelokupnu efikasnost i učinkovitost poslovanja društva, ispunjenje zacrtanih strateških i godišnjih ciljeva razvoja,*
- *sve veću pozornost posvećuje ocjeni procesa upravljanjem rizicima, nadziranjem svih pojavnih oblika rizika i funkcioniranju sustava unutarnjih kontrola,*
- *utvrđuje i pouzdanost sustava financijskog izvještavanja s ciljem minimiziranja mogućnosti značajnih materijalnih pogrešaka u financijskim izvještajima,*
- *također, utvrđuje i pouzdanost i učinkovitost cjelokupnog računovodstvenog informacijskog sustava, njegovu adekvatnost s obzirom na poslovanje društva te integriranost s ciljem pouzdanog protoka informacija,*
- *minimizira rizik od prijevare otkrivajući slabosti unutar kontrolnih procesa i nedostatak ili neadekvatnost uspostavljenih kontrolnih aktivnosti,*
- *zaštićuje imovinu društva od oštećenja, netransparentnog rukovanja te preporučuje mehanizme za njezino sigurno odlaganje i rashodovanje imovine kako ključne informacije koje softverska imovina sadrži ne bi neovlašteno procurile u javnost,*
- *provjerava adekvatnu primjenu zakonskih propisa i internih akata društva.*

Unutarnji revizori gore opisanu ulogu moraju imati na umu - kao svojevrsan način praćenja i preispitivanja ostvaruje li unutarnja revizija svoju svrhu.

S obzirom na današnje sve brže smjernice razvoja tehnike i tehnologije, te sve veću potrebu za decentraliziranosti društva pri čemu se pojedini segmenti poslovnog odlučivanja prenose i na niže razine unutar društva, unutarnji revizori bi trebali kontinuirano usavršavati sva potrebna područja znanja kako bi i u budućim razdobljima nastavili značajno doprinosti poboljšanju procesom upravljanja društva.

Dva različita pristupa istoj temi:

1.)

Autor teksta: Ljubo Kesić, unutarnji revizor, Plovput d.o.o.

Kritički osvrt na 16. savjetovanje Interna revizija i kontrola (Biograd na Moru 26.-28. rujna 2013.) sa osobnim promišljanjem o budućnosti profesije unutarnjeg revizora

*Kao i svih dosadašnjih godina od savjetovanja se očekivao jasniji odgovor: **svrha unutarnje revizije u praksi** (njeno mjesto u organizacijskom ustroju, cilj, metodologija rada i rezultati), odnosno gdje je unutarnja revizija sada, a gdje bi trebala biti i zašto?.*

Teme koje su trebale učvrstit identitet unutarnjeg revizora nisu uspjele ispuniti zadatak. Sve teme su nastojale educirati unutarnje revizore, ali se teško dalo jasno zaključiti ili shvatiti koja je svrha njihovog angažmana u praksi. Ako se uzme prvo savjetovanje prije 16 godina kao referentno teško se otet dojmu o stagnaciji sadržaja funkcije unutarnje revizije i potrebi praktičnijeg pristupa poslovima unutarnje revizije i same edukacije unutarnjih revizora. Također se na ovim savjetovanjima ponekad moglo čuti od eminentnih gostiju „interni revizori dajte se jasnije odredite: tko ste, odakle dolazite i koja vam je svrha u praksi“. Sve više se naglas čuju i razmišljanja kolega unutarnjih revizora „što će biti sa našom profesijom u budućnosti i gdje se, ako se uopće i jest, negdje zaputila“.

Unatoč trenutnim poteškoćama unutarnje revizije u globaliziranom svijetu brzih promjena gdje konkurencija i zahtjevi građana koje upućuju državnim institucijama i javnim poduzećima stvaraju ogroman pritisak da se brzo i racionalno djeluje, ne može se puno čekati nego treba brzo pronaći način na koji se unutarnji revizori svojim doprinosom mogu korisno uključiti u valorizaciju prijetnji i prilika globalizacije za institucije i poduzeća u Hrvatskoj.

Operativna uspostava, oblikovanje i djelovanje sustava unutarnjeg nadzora u praksi te unutarnje revizije uvjet je opstanka, razvoja i realizacije svrhe svake institucije i poduzeća u globaliziranom svijetu. Da bi se u vremenu postizali planirani ciljevi koji vode realizaciji svrhe sa poslovnim rezultatom integriranih procesa u institucijama ili poduzećima mora se upravljati. Koncept upravljačkog nadzora je nužan uvjet za operativno oblikovanje i djelovanje unutarnjeg nadzora koji povezuje podsisteme upravljanja i izvođenja poslovnog procesa u cjelini.

S druge strane, unutarnja revizija valorizira efekt djelovanja prijetnji i prilika (rizika) na planirani cilj (normalu), te kontrolne mehanizme za neutralizaciju odstupanja svih varijabli cilja od normale, da bi se osigurala realizacija postavljenog cilja institucije ili javnog poduzeća.

Postaviti realan plan u praksi znači odrediti cilj i postupak njegove realizacije. Savjetodavna uloga unutarnje revizije u ovom postupku može se primijeniti na način da utječe na postavljanje realnog cilja, a kroz unutarnji nadzor osigurava se da se taj cilj i postigne. Proizlazi da bi unutarnja revizija trebala vršiti svoju ulogu i „on line“, a ne biti isključiva naknadna reakcija na poslovne sustave/procese koji se odvijaju u svakodnevnoj praksi.

*Dakle, bilo bi vrijeme da unutarnji revizori u Hrvatskoj zajednički započnu promišljati kako da se napravi iskorak u podizanju stručne (svrhovite) razine profesije, da se odredi što spada u djelokrug unutarnje revizije jer kontrole koje su sad temeljni sadržaj revizije polako gube djelotvornost uvjeravanja da je to svrha unutarnje revizije. Doprinos treba biti puno veći. Unutarnje kontrole su dio sustava unutarnjeg nadzora i kao njegova sastavnica ima svoju jasno određenu ulogu. Koncept unutarnje revizije traži iskorak, a sami **revizori bi se temeljem svog iskustva i položaja u organizaciji morali hrabrije postaviti u nadolazećem vremenu da bi odigrali poticajnu ulogu u razvoju Hrvatske ekonomije u globalnim uvjetima.***

Izlaganje profesorice Danijele Miloš Sprčić, na savjetovanju, na Sekciji za gospodarstvo gdje je izgleda bilo najživlje, osvježilo je savjetovanje temom „Integralno upravljanje rizicima“. Pokušaj da se prezentira jedan cjelovit i sveobuhvatan model u kojem bi se jasno ocrtavala svrha i zadatak unutarnje revizije i njen doprinos realizaciji ciljanog rezultata poslovanja svih institucija u društvu (poduzeća, ministarstva, ustanova, teritorijalnih cjelina) bi se mogao u doglednoj budućnost dopuniti i implementirati u praksi. Uvjet je postaviti jasan, praktičan i koristan koncept zajedničkog djelovanja unutarnje revizije, monitoringa (kontrolinga) i unutarnje kontrole.

Nisam mogao sudjelovati na svim radionicama na savjetovanju ali vjerujem da je svagdje postojala istinska težnja da se napravi korak naprijed, jer ako unutarnja revizija ne napravi svrhovit iskorak (poticaj) mislim da će nastaviti stagnirati i nositi sa sobom mnoge nejasnoće koje će određivati i nejasan odnos prema njoj u poslovnoj praksi.

I na kraju važno je napomenuti da unutarnji revizori svoj posao danas obavljaju savjesno i odgovorno u skladu sa zakonskim okvirom i međunarodnim smjericama i daju svoj doprinos upravljanju institucijama i javnim poduzećima u Hrvatskoj sukladno zahtjevima, ali dinamika globalnog svijeta i njeni zahtjevi u vremenu stalno traže sofisticiraniji pristup upravljanju održivim razvojem svih institucija društva i poticaj su da se drži korak sa vremenom.

2.)

Autori teksta: Andrija Majić i Vlado Radman, koordinatori, Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija

16. savjetovanje Interna revizija i kontrola Sekcije internih revizora Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika (Biograd na Moru 26. – 28. rujna 2013.)

Sekcija internih revizora kao članica Europske zajednice instituta za internu reviziju (European Confederation of Institutes Internal Auditing – ECIIA), organizirala je i ove godine savjetovanje na kojem se okupilo oko 200 sudionika vezanih uz obavljanje poslova unutarnje revizije, a s ciljem razmjene znanja i iskustva.

Savjetovanje u organizaciji RiF-a je jedan od oblika edukacije koji se provodi kontinuirano već 16. godina u svrhu doprinosa unapređenju rada unutarnje revizije u RH prezentiranjem novih tehnika i vještina, te razmjene informacija i rješenja iz dobre prakse u obavljanju unutarnje revizije.

Predavači i moderatori rasprava u sekcijama na savjetovanju bili su stručnjaci iz inozemne i domaće prakse (Ernst & Young d.o.o. Zagreb, Institute of Accounting and Taxation - University of Graz, Udruženje internih revizora u BiH, Revsar, HIIR, HZRiF, Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske Unije, Allianz Zagreb d.d., Zagrebačka banka d.d.), predstavnici Državnog ureda za reviziju, profesori Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Ekonomskog fakulteta u Splitu, te Odjela za ekonomiju i turizam „dr. Mijo Mirković” Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli.

Savjetovanju je prisustvovao predsjednik Nacionalnog ureda za reviziju Republike Bugarske g. Valerij Dimitrov koji je svojim izlaganjem sudionike savjetovanja upoznao s iskustvima Republike Bugarske u ustrojavanju i provedbi unutarnje revizije u javnom sektoru te suradnji državne (vanjske) i unutarnje revizije, kao i glavni državni revizor Državnog ureda za reviziju Republike Hrvatske g. Ivan Klešić, zamjenik glavnog državnog revizora g. Jozo Serdarušić te pomoćnica glavnog državnog revizora za međunarodnu suradnju gđa. Lidija Pernar.

Iz programa, obzirom na korisnost i operativnu upotrebu u radu unutarnje revizije izdvajamo slijedeće teme:

1. *Percepcija rizika i uloga interne revizije*
2. *Implementacija procesa integriranog upravljanja rizicima – izazov za hrvatska poduzeća*
3. *Forenzična revizija i udovoljavanje antikorupcijskim zahtjevima*
4. *Prilike i opasnosti računarstva u oblacima*
5. *Donošenje odluka i kognitivna ograničenja u reviziji*
6. *Potencijalni rizici i prijave u interpretaciji i korištenju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja*
7. *Informacijske tehnologije i interna revizija*
8. *Prilike i opasnosti računarstva u oblacima*
9. *Web servis za prikupljanje podataka*
10. *Mogućnosti potpunog ili djelomičnog outsourcinga funkcije interne revizije*
11. *Statističke metode u revizorovom zaključivanju*

Većina održanih tema objavljena je u prigodnom zborniku radova, koncipiranom na način da su objavljeni pojedinačni radovi autora prema njihovim spoznajama i stavovima, a prema kojim naslovima su provedena izlaganja.

Kao sudionici savjetovanja zaključujemo:

Svakako je ugodno i korisno okupiti se s osobama koje su vezane uz poslove unutarnje revizije i s njima razmijeniti znanja i iskustva profesije. Savjetovanje ima dimenziju obrazovanja i usavršavanja unutarnjih revizora. Stječu se saznanja o aktualnim temama iz područja unutarnje revizije na europskoj i svjetskoj razini. Promocija značenja i ugleda profesije unutarnje revizije je poželjna, a ovo savjetovanje tome daje doprinos. Unutarnja revizija na našem području je nova profesija pa sve aktivnosti koje doprinose njenom ustrojavanju i podizanju kvalitete su danas, a i u buduće dobro došle.

Autor teksta: Nikolina Bibić, voditeljica, Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija

Provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije

Zakon o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru (dalje u tekstu: Zakon) između ostalog definira da se unutarnja revizija obavlja u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima za unutarnju reviziju i propisima i smjernicama koje uređuju unutarnju reviziju u Republici Hrvatskoj. Članak 35. Zakona definira da je Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija, između ostalog, nadležna za obavljanje provjere kvalitete sustava financijskog upravljanja i kontrola te unutarnje revizije s ciljem odgovarajućeg praćenja provedbe preporuka i njihova usklađenja kod korisnika proračuna, a u svrhu prikupljanja informacija za poboljšanje metodologije i standarda rada.

Obzirom da se unutarnja revizija obavlja u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima za unutarnju reviziju (dalje u tekstu: Standardi), a da je prema Standardu 1300 - Program osiguranja kvalitete i unaprjeđenja glavni revizor odgovoran za uspostavu i održavanje programa osiguranja kvalitete i unaprjeđenja koji obuhvaća sve aktivnosti unutarnje revizije te uključuje interno i eksterno vrednovanje postoje dvojbe i brojna pitanja koja ukazuju na nejasnoće u poimanju zamjenjuje li zakonska nadležnost Središnje harmonizacijske jedinice za obavljanje provjere kvalitete unutarnje revizije eksterno vrednovanje koje obavlja kvalificirani, neovisni procjenitelj ili ocjenjivački tim izvan organizacije.

Bitno je ukazati da se procjena/provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije obavlja s tri razine:

1. razine jedinice za unutarnju reviziju (interno vrednovanje-sukladno Standardu 1311)
2. razine kvalificiranih i neovisnih ocjenjivača ili ocjenjivačkog tima izvan organizacije (eksterno vrednovanje-sukladno Standardu 1312)
3. razine Središnje harmonizacijske jedinice Ministarstva financija (sukladno Zakonu o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru).

Iako sve navedene razine procjene/provjere imaju za cilj procijeniti usklađenost i uputiti u područja u kojima su moguća poboljšanja te u konačnici utjecati na podizanje razine kvalitete usluga unutarnje revizije, obavljanje provjere kvalitete s razine Središnje harmonizacijske jedinice nikako ne zamjenjuje niti ne isključuje obavljanje procjene s razine kvalificiranih i neovisnih ocjenjivača ili ocjenjivačkog tima izvan organizacije, odnosno obavljanje eksternog vrednovanja.

Ističemo da Središnja harmonizacijska jedinica u okviru svojih nadležnosti priprema zakonsku i podzakonsku regulativu u području unutarnje revizije te da izrađuje metodologiju rada čime ne zadovoljava osnovno načelo „neovisnosti“ koje se zahtijeva od eksternog ocjenjivača. Međutim, provjera koju obavlja Središnja harmonizacijska jedinica može koristiti voditelju unutarnje revizije kao pomoć da unaprijedi pojedine aktivnosti koje su kroz postupak provjere ocijenjene kao područja u kojima su moguća poboljšanja, kako bi rezultati eksterne procjene bili što bolji.

U nastavku je prikazan kratak pregled osnovnih značajki sve tri razine obavljanja procjene/provjere unutarnje revizije.

Obavljanje procjene kvalitete funkcije unutarnje revizije sukladno Standardima

Standardi predstavljaju svojevrsan izazov koji je vezan ne samo uz jedinicu za unutarnju reviziju kao organizacijskog dijela institucije nego i za samog unutarnjeg revizora te isti daju skup načela, pravila i zahtjeva koji su vezani za provedbu samog procesa ili postupka unutarnje revizije.

Navedeno ujedno uspostavlja kriterije kvalitete na temelju kojih se može procijeniti obavljanje revizorskog posla.

Uspostava i razvoj programa osiguranja kvalitete i unaprjeđenja koji obuhvaća sve aktivnosti unutarnje revizije je odgovornost glavnog revizora. Program osiguranja kvalitete i unaprjeđenja treba biti uspostavljen tako da omogućava procjenu sukladnosti aktivnosti unutarnje revizije s Definicijom unutarnje revizije, Standardima te procjenu primjene Etičkog kodeksa od strane unutarnjih revizora. Program također služi za procjenu učinkovitosti unutarnje revizije, ali i kao mogućnost za pronalaženje prostora za unaprjeđenje.

Program osiguranja kvalitete i unaprjeđenja treba provoditi glavni revizor ili provedba mora biti pod njegovim izravnim nadzorom. Sukladno Standardu 1310 program osiguranja kvalitete i unaprjeđenja mora uključivati interno i eksterno vrednovanje.

Procjena s razine jedinice za unutarnju reviziju – interno vrednovanje

Procjena s razine jedinice za unutarnju reviziju podrazumijeva internu procjenu ili interno vrednovanje koje mora uključivati:

- stalne kontrole radnog učinka (uspješnosti) unutarnje revizije i*
- povremene kontrole koje se provode putem samoprocjene ili vrednovanja od strane drugih osoba u organizaciji koje posjeduju znanje o praksi unutarnje revizije.*

Stalna kontrola je sastavni dio svakodnevnog nadzora, kontrole i mjerenja aktivnosti unutarnje revizije. Stalna kontrola treba biti dio rutinske politike i prakse upravljanja unutarnjom revizijom te koristi procese, alate i informacije koji se smatraju potrebnim za procjenu sukladnosti s Definicijom unutarnje revizije, Standardima i Etičkim kodeksom. Stalno unutarnje ocjenjivanje provodi glavni revizor ili je provedba pod njegovim nadzorom.

Povremene kontrole su vrednovanja koja se provode sa svrhom procjene sukladnosti s Definicijom unutarnje revizije, Etičkim kodeksom i Standardima. Povremene kontrole se provode putem samoprocjene ili vrednovanjem od strane drugih osoba u organizaciji koje posjeduju znanje o praksi unutarnje revizije, što podrazumijeva u najmanju ruku razumijevanje svih elemenata Međunarodnog okvira profesionalnog djelovanja.

Prema Preporuci za rad 1311-1 povremena vrednovanja mogu:

- uključivati više temeljitih razgovora i anketiranje skupina zainteresiranih strana,
- provoditi članovi unutarnje revizije (kao samoprocjenu),
- provoditi ovlašteni unutarnji revizori ili drugu kompetentni stručnjaci za reviziju koji su u tom trenutku raspoređeni na drugo radno mjesto u organizaciji,
- obuhvaćati kombinaciju samoprocjene i pripreme materijala koje kasnije kontroliraju ovlašteni unutarnji revizori ili drugi kompetentni stručnjaci za reviziju,
- uključivati utvrđivanje najbolje prakse unutarnje revizije i određivanje pokazatelja izvedbe u usporedbi s relevantnim najboljim praksama djelatnosti unutarnje revizije.

Osobe kojima je dodijeljena odgovornost za stalne i povremene kontrole trebaju podnositi izvještaj glavnom unutarnjem revizoru za vrijeme provođenja kontrole, a rezultate trebaju priopćiti izravno glavnom revizoru.

Glavni unutarnji revizor mora priopćiti rezultate internog vrednovanja, potrebnih akcijskih planova i njihove uspješne provedbe višem menadžmentu i odboru najmanje jednom godišnje.

Procjena s razine kvalificiranih i neovisnih ocjenjivača ili ocjenjivačkog tima izvan organizacije – eksterno vrednovanje

Eksterno vrednovanje je moguće obaviti kao:

- potpuno eksterno vrednovanje koje provodi kvalificirani eksterni ocjenjivač ili ocjenjivački tim, odnosno eksterni tim kompetentnih stručnjaka pod vodstvom iskusnog i profesionalnog voditelja projekta.
- neovisnu provjeru interne samoprocjene i izvješća koja je izradila unutarnja revizija.

Eksterno vrednovanje treba provesti barem jednom u pet godina kvalificirani neovisan ocjenjivač ili ocjenjivački tim izvan organizacije. Osobe koje obavljaju vrednovanje ne smiju imati obveze ili interese u organizaciji čija je unutarnja revizija objekt eksternog vrednovanja ili prema osoblju u takvoj organizaciji.

Osim navedenog, osoba koja će obavljati eksterno vrednovanje mora:

- biti kompetentan, ovlaštenu stručnjak za reviziju koji posjeduje aktualno i temeljito znanje o standardima*
- biti dobro upoznat s najboljom praksom struke,*
- imati barem tri godine aktualnog iskustva u struci unutarnje revizije ili sličnim poslovima na rukovodećoj razini.*

Također bi, voditelj neovisnih skupina za eksterno ocjenjivanje i eksterni ocjenjivači koji neovisno ocjenjuje rezultate samoprocjene trebali posjedovati dodatnu razinu stručnosti i iskustva i to prethodni rad u skupini za eksterno vrednovanje, uspješan dovršetak edukacije IIA-e o ocjenjivanju kvalitete ili slične edukacije te iskustvo glavnog revizora ili slično iskustvo u višem menadžmentu unutarnje revizije.

Preliminarne rezultate eksternog vrednovanja treba raspraviti s glavnim unutarnjim revizorom tijekom i na kraju postupka vrednovanja dok se konačni rezultati moraju priopćiti glavnom revizoru ili drugom dužnosniku koji je ovlastio kontrolu u ime organizacije, a kopiju poslati odgovarajućim članovima višeg menadžmenta i odbora.

Glavni revizor mora priopćiti rezultate eksternog vrednovanja višem menadžmentu i eksternim revizorima, kao i planirane korektivne radnje za važna pitanja i naknadne informacije o ostvarenju tih planova.

Provjera kvalitete aktivnosti s razine Središnje harmonizacijske jedinice

Središnja harmonizacijska jedinica obavlja provjeru kvalitete unutarnje revizije kod svih obveznika uspostave unutarnje revizije.

Pravilnikom o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna definirano je da Središnja harmonizacijska jedinica obavlja provjeru kvalitete aktivnosti unutarnje revizije redovitom godišnjom i povremenom provjerom u svrhu prikupljanja informacija za poboljšanje metodologije i standarda rada.

Redovita godišnja provjera aktivnosti unutarnje revizije se obavlja na temelju godišnjih izvješća korisnika proračuna o obavljenim unutarnjim revizijama i aktivnostima unutarnje revizije.

Povremena provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije se obavlja povremenim pregledom cjelovitog obavljanja poslova unutarnje revizije. Cilj obavljanja povremene provjere kvalitete je utvrditi stanje i ocijeniti usklađenost aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna sa zakonima i drugim propisima koji uređuju unutarnju reviziju u Republici Hrvatskoj te metodologijom rada koju izrađuje Središnja harmonizacijska jedinica.

Člankom 14. i 15. Pravilnika o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna je definirano da će povremenu provjeru kvalitete obavljati djelatnici Središnje harmonizacijske jedinice zajedno sa stručno ovlaštenim unutarnjim revizorima iz drugih korisnika proračuna, koje je predložila Središnja harmonizacija jedinica.

Pravilnikom o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna definirano je da je unutarnja revizija dužna postupiti po preporukama danim u okviru obavljene provjere, a izvješće o rezultatima povremene provjere kvalitete se dostavlja voditelju jedinice za unutarnju reviziju i čelniku korisnika proračuna. Iz navedenog proizlazi da će saznanja o usklađenosti aktivnosti unutarnje revizije sa zakonskim i podzakonskim propisima i metodologijom rada, osim voditelja jedinica za unutarnju reviziju dobiti i čelnik kao potvrdu djeluje li unutarnja revizija u skladu sa zakonskom i podzakonskom osnovom te u kojim područjima je potrebno daljnje unaprjeđenje aktivnosti što bi garantiralo i veću kvalitetu njenog rada.

U cilju operacionalizacije obavljanja povremene provjere kvalitete Središnja harmonizacijska jedinica je izradila Uputu o obavljanju povremene provjere kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna (kolovoz 2013.).

Rezultati obavljenih provjera Središnja harmonizacijska jedinica će koristiti za daljnji razvoj metodologije rada, ali i kao poticaj jedinicama za unutarnju reviziju na kontinuirani proces razvoja kvalitete svojih aktivnosti.

Zaključak

Zahtjevi za uspostavom i održavanjem programa osiguranja kvalitete i unaprjeđenja su postali jedan od ključnih zahtjeva Međunarodnih standarda za stručno obavljanje unutarnje revizije. Međutim, primjena standarda vezanih uz program osiguranja kvalitete i unaprjeđenja i povezanih preporuka za rad predstavljaju jedan od najvećih izazova u daljnjem razvoju funkcije unutarnje revizije.

Osvrćući se na javni sektor Republike Hrvatske primjena standarda i povezanih preporuka za rad koji se odnose na ovu problematiku tek su u početnoj fazi. Naime, analiza je pokazala da je 40% uspostavljenih unutarnjih revizija u godišnjem planu rada unutarnje revizije za 2013. godinu predvidjelo uspostavu programa osiguranja kvalitete i unaprjeđenja uz napomenu da je neznatan dio unutarnjih revizija navedeni program uspostavilo u ranijem razdoblju.

*Iako se za sada u javnom sektoru nije obavljalo eksterno vrednovanje funkcije unutarnje revizije, a kao najčešći razlozi se navode nemogućnost angažiranja ocjenjivača koji bi zadovoljili zahtjeve standarda i nedostatnost financijskih sredstava, a kako je Središnja harmonizacijska jedinica započela s aktivnosti provjere kvalitete **isto se ne može izjednačiti.***

Također je bitno naglasiti da voditelji unutarnje revizije trebaju program osiguranja kvalitete i unaprjeđenja uskladiti sa zahtjevima standarda, odnosno u dijelu eksterne procjene navesti da procjenu obavljaju eksterni ocjenjivači ili ocjenjivački tim, kao i navesti kvalifikacije koje se od istih očekuju.

Literatura:

- *International Professional Practice Framework (IPPF), The Institute of Internal Auditors Research Foundation (IIARF), January 2009.*
- *Međunarodni okvir profesionalnog djelovanja (MOPD), prijevod s engleskog jezika, Hrvatski institut internih revizora, Zagreb*
- *Quality Assurance and Improvement Program IPPF Practice Guide, The Institute of Internal Auditors Global, March 2012.*
- *Tušek, B., Vrednovanje funkcije unutarnje revizije prema Međunarodnom okviru profesionalnog djelovanja, 8. seminar unutarnjih revizora u javnom sektoru, Nadziranje i vanjska procjena kvalitete unutarnje revizije, 05. prosinca 2012., Zagreb*
- *Tušek, B. Instrumenti i alati internog i eksternog vrednovanja funkcije interne revizije, Računovodstvo i financije br.8/2013., HZRFD, Zagreb*
- *www.theiia.org.*

3. JESTE LI ZNALI?

Strategija upravljanja državnom imovinom

Hrvatski Sabor je 14. lipnja 2013. godine donio Strategiju upravljanja i raspolaganja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske za razdoblje od 2013. do 2017. godine, te je ista objavljena u Narodnim novinama br. 76/13.

Strategijom je obuhvaćen: normativni i institucionalni okvir, analiza stanja imovine u obliku dionica i poslovnih udjela u vlasništvu Republike Hrvatske, analiza stanja upravljanja i raspolaganja nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske, analiza stanja upravljanja i raspolaganja ostalom imovinom i koncesijama, regulatorna i upravljačka uloga države i trgovačkih društava, tržišno natjecanje i imovina Republike Hrvatske, smjernice u upravljanju trgovačkim društvima u vlasništvu Republike Hrvatske, smjernice u uspostavi dokumentacijskog sustava i dostupnosti javnosti, smjernice u upravljanju ostalom imovinom, smjernice u rješavanju naslijeđenih spornih i posebnih pitanja, smjernice prema državnom knjigovodstvu i glavnoj knjizi državne riznice, smjernice u području državne statistike te prikaz smjernica za ostvarivanje prioriteta ciljeva u razdoblju od 2013. do 2017.

Cilj Strategije je dugoročno osigurati učinkovito i transparentno upravljanje i raspolaganje imovinom Republike Hrvatske. Istodobno, cilj je Strategije osigurati da imovina Republike Hrvatske bude u službi gospodarskog i rasta te zaštite nacionalnih interesa.

Zakon o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske

U Narodnim novinama br. 94/13 objavljen je Zakon o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske. Ovim Zakonom se uređuje upravljanje i raspolaganje imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske, utvrđuju se pojavnici oblici državne imovine, načela upravljanja državnom imovinom, dokumenti upravljanja državnom imovinom, način i uvjeti upravljanja i raspolaganja dionicama i poslovnim udjelima koji čine državnu imovinu u trgovačkim društvima, način i uvjeti upravljanja i raspolaganja nekretninama koje čine državnu imovinu, djelokrug i ovlasti Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom u upravljanju i raspolaganju državnom imovinom, razgraničenje ovlasti u upravljanju i raspolaganju državnom imovinom između Državnog ureda, ministarstava i trgovačkih društava kojima su te ovlasti dane posebnim zakonima, uspostava i vođenje Registra državne imovine, upravni i inspekcijski nadzor te druga pitanja s tim u vezi.

Istraživanje o transparentnosti rada trgovačkih društava kojima su osnivači, dioničari ili imatelji udjela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Ministarstvo pravosuđa je provelo istraživanje o transparentnosti rada trgovačkih društava kojima su osnivači, dioničari ili imatelji udjela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Rezultati istraživanja, koje je obuhvatilo sva trgovačka društva kojima su osnivači, dioničari ili imatelji udjela općine, gradovi i županije u Republici Hrvatskoj, dati su prema tematskim područjima:

- Osnovni podaci o trgovačkom društvu*
- Ciljevi i planovi, vizija i misija*
- Etika i integritet*
- Sponzorstva i donacije*
- Pristup informacijama*
- Zapošljavanje*
- Javna nabava*
- Nadzorni odbor*
- Revizija*

Objavljen je i popis članova uprava i nadzornih odbora, te popis podataka o prihodima, rashodima, aktivi, potraživanjima i obvezama kako su dala trgovačka društva.

Navedeni podaci dostupni su na: <http://www.antikorupcija.hr/provedeno-istrazivanje-o-transparentnosti-mmm>

4. NAJAVLJUJEMO

- *Uputa za pripremu provedbe horizontalnih i vertikalnih revizija, obradu podataka i izradu objedinjenoga revizorskog izvješća, sredinom listopada 2013.*
- *Katalog izobrazbe unutarnjih revizora u javnom sektoru za 2014., sredinom studenoga 2013.*
- *Godišnji seminar unutarnjih revizora, početkom prosinca 2013.*

5. ZAVRŠNE NAPOMENE

I ovom prilikom pozivamo Vas da se uključite u kreiranje Biltena.

Objavljivanje članaka je vrsta kontinuiranog stručnog usavršavanja, a angažiranje na kreiranju Biltena uzet će se u obzir kao takvo.

Svoje radove, prijedloge ili komentare možete poslati na adresu elektroničke pošte zeljka.tufegdzc@mfin.hr.

KLASA: 043-01/12-01/121
URBROJ: 513-08-03-13-7

Zagreb, 11. listopada 2013.